

Aylık Suriye Bülteni: Prangalardan Kurtulmak

Aralık 2025

Özet

2025 yılı aralık ayı, Suriye’de Esed rejiminin devrilişinin ve yeni siyasi düzenin inşasının birinci yıl dönümü olması hasebiyle devrim sonrası sürecin en kritik eşiklerinden biri olarak kayıtlara geçmiştir. Bu ay, yalnızca geçmiş bir yılın muhasebesinin yapıldığı sembolik bir dönem değil, aynı zamanda ülkenin uluslararası sisteme entegrasyonunun önündeki en büyük engellerden biri olan Sezar Yaptırımlarının kaldırılmasıyla stratejik bir kırılmanın yaşandığı ay olmuştur. Şam yönetimi bir yandan meşruiyetini uluslararası düzlemde tescil ettirirken, diğer yandan ekonomiyi canlandıracak finansal bariyerleri aşma noktasında başarılar elde etmiştir.

Suriye yönetimi bu ay, diplomatik ve siyasi zaferlerin gölgesinde özellikle güvenlik konusunda ciddi sınavlardan geçmeye devam etmiştir. 14 yıllık iç savaşın getirdiği siyasi, askerî ve toplumsal fay hatlarını gören DAESH hücreleri, Suriye ile ABD arasında normalleşen ilişkileri hedef alan ve söz konusu uluslararası entegrasyon sürecine Palmira’da olduğu gibi asimetrik saldırılar düzenleyerek normalleşme adımlarını sabote etmeye çalışmıştır. Bunun yanında ülkenin üniter yapısı önündeki en büyük inaktif çatışma riski olan SDG/YPG ile entegrasyon süreci, askerî ve idari birleşme noktasında hedeflenen seviyeye ulaşamamıştır. Halep’te yaşanan sıcak temaslar ve özellikle SDG tarafının 10 Mart Mutabakatının ruhundan tam anlamıyla uzaklaşan açıklamaları, bu dosyanın karmaşık durumunu koruduğunu göstermiştir.

Ekonomik alanda ise, yaptırımların tamamen ve resmen kalkmasıyla birlikte Suriye yeni dönemin kapısını aralamış, yeniden inşa iradesini somutlaştırma yolunda önemli bir eşiği aşmıştır. Enerji altyapısının onarımı, yeni ticaret koridorlarının açılması ve küresel finans aktörleriyle (Visa, Dünya Bankası vb.) kurulan temaslar, Suriye’nin yeniden inşa sürecinin artık bir piyasa iyimserliğinden öteye geçerek kurumsal bir noktaya dönüştüğünü göstermektedir.

Sezar Yaptırımlarının Kaldırılması

Aralık ayında yaşanan ve Suriye’nin geleceğini belirleyen en somut gelişme, Sezar Yaptırımlarının tamamen yürürlükten kaldırılması olmuştur. 2019 yılından bu yana, Suriye ekonomisini felç eden ve uluslararası yatırımların önünü kesen bu kapsamlı yaptırım, ABD yönetiminin yeni Suriye yönetimine yönelik yaklaşımındaki paradigma değişiminin en büyük kanıtı olmuştur.

Sezar Yaptırımlarının kaldırılması süreci, Cumhurbaşkanı Ahmed Şara’nın ABD’ye gerçekleştirdiği ziyarette büyük ölçüde olgunlaşmış, akabinde de ABD Senatosundan gelen

ve yaptırımların kaldırılmasının bölgesel barışa katkı sunacağını belirten olumlu açıklamalarla devam etmiştir. Nihai adım ise, ABD Başkanı Trump'ın 2026 Savunma Bakanlığı bütçesini (NDAA) imzalamasıyla atılmış; Sezar Yasası bu bütçe kapsamında tamamen yürürlükten kaldırılmıştır.

Suriye yönetiminin uluslararası meşruiyet kazanarak güçlenmesini, hem mevcut Suriye politikası hem de Şam yönetimiyle sürdürülen güvenlik anlaşması kapsamında kaldırılacak olarak gören İsrail, Washington nezdinde yaptırımların kaldırılmaması için bu süreçte yoğun kulis faaliyetleri yürütmüştür. Ancak ABD Başkanı Donald Trump, Türkiye ve Suudi Arabistan başta olmak üzere bölge ülkelerinin yaptırımların kaldırılmasına ilişkin taleplerini de dikkate alarak İsrail'in olumsuz yöndeki çabalarını boşa çıkarmıştır. Bu durum, ABD'nin yeni dönem Suriye politikasında İsrail merkezli itirazların artık mutlak belirleyici olmadığını ve yeni yönetime alan açma iradesinin daha baskın olduğunu göstermiştir.

Yaptırımların kalkması, Suriye'nin uluslararası finans ve yatırım kanallarına erişimindeki yapısal engelleri de ortadan kaldırmıştır. Bu gelişme, tüm yatırımcılar nezdinde ülkeye yönelik belirgin bir güven artırıcı kaldırılacak görevi üstlenmiştir. Söz konusu kararla birlikte 2026 yılında Suriye'de, 2025 yılına nazaran daha belirgin bir ekonomik iyileşme beklentileri artmıştır.

SDG'nin Entegrasyonu ve DEAŞ'ın Artan Terör Faaliyetleri

Suriye'nin kuzey ve doğusunda alan kontrolüne sahip SDG'nin, 10 Mart Mutabakatı uyarınca yıl sonuna kadar Suriye Millî Ordusuna entegre olmasını ön gören süre dolmak üzeredir. Bunun yanında aralık ayı, DEAŞ gibi terör unsurlarının yıllar sonra Amerikan askerlerini hedef alan saldırılarla gün yüzüne çıktığı bir dönem olmuştur.

SDG'nin Uzlaşmaz Tavrı

Devrimin üzerinden bir yıl geçmesine rağmen SDG'nin, Suriye ordusuna entegrasyonu meselesi çözülmemiş en kritik sorun olarak varlığını sürdürmektedir. Şam yönetimi, entegrasyon için 13 maddelik yeni bir anlaşma önerisi sunmuş olsa da, sahadan elde edilen son bilgiler bu teklifin de SDG tarafından kabul görmediği yönündedir.

Türk yetkililerin, Cumhurbaşkanı Ahmed Şara ile SDG dosyasına ilişkin son teklifini değerlendirmek için görüştükleri günün sonunda, SDG unsurlarının Halep'in Şeyh Maksut ve Eşrefiye mahallelerinde sivil yerleşimleri ve güvenlik güçlerini ağır silahlarla hedef alması Şam yönetimine bir mesaj içermektedir. Saldırıları sivil kayıplara yol açtığı gibi, Şam'ın entegrasyon noktasında büyük bir provokasyonun içinde olduğunu da ayrıca ortaya koymuştur. Özellikle bu saldırıları tertip edenlerin entegrasyon sürecine muhalefet eden Kandil kadroları olduğu iddia edilmiştir.

Şam yönetimi tarafından SDG dosyasına ilişkin çeşitli açıklamalar yapılsa da Enformasyon Bakanı Hamza Mustafa'nın; "Federalizm ve siyasi ademi merkezilik konusu tamamen bitmiştir" açıklaması yeni bir döneme kapı aralar niteliktedir. Buna karşılık YPJ liderliği, SDG'ye tam olarak entegre olmadıklarını ve kendi komuta kademelerini koruyacaklarını

açıklayarak entegrasyon ruhunu hiçe saymıştır. Bunun yanı sıra SDG ve YPJ ile ilintili çok sayıda isim, ay boyunca 10 Mart Mutabakatının içeriğinden ve ruhundan oldukça uzak, modern ulus devlet düzleminde değerlendirilmesi güç açıklamalarda bulunarak süreci zehirlemeyi sürdürmüştür.

DAEŞ ve Diğer Terör Tehditleri

Aralık ayında DAEŞ, özellikle çöl bölgelerinde ve toplumsal fay hatları üzerinde hala operasyonel kapasiteye sahip olduğunu gösteren saldırılar düzenlemiştir.

Humus/Palmira bölgesinde Suriye güvenlik güçlerine ve ABD askerlerine yönelik düzenlenen saldırıda, iki ABD askeri ve bir ABD vatandaşı hayatını kaybetmiştir. Bu saldırıya karşılık ABD, 70'ten fazla DAEŞ hedefini hassas mühimmatlarla vurarak bir anlamda intikam saldırısı gerçekleştirmiştir. Ancak vurulan noktaların tamamında gerçekten DAEŞ varlığı bulunup bulunmadığı ayrıca bir tartışma konusudur.

Humus'ta bir Nusayri camiine yönelik EYP ile düzenlenen ve 8 kişinin ölümüne yol açan saldırıyı ise Saraya el Sünne isimli grup üstlenmiştir. Geçmişte de terör saldırıları gerçekleştiren grubun DAEŞ ile ilintili olduğu değerlendirilmektedir. Ancak bu tartışmada nihai bir sonuç henüz yoktur. Özellikle dini azınlıkların hedef alınması ülkede etnik ve dini gerilimden beslenmek isteyen terör yapılarına alan kazandırmaktadır. Tüm bunların yanı sıra İç Güvenlik Birimleri, DAEŞ hücrelerine yönelik operasyonlarına devam etmekte ve potansiyel yeni terör saldırılarını da engellemektedir. Bu noktada CENTCOM ile de işbirliği her geçen gün derinleşmektedir.

Diplomatik Temaslar ve Ekonomik Gelişmeler

Diplomatik alanda Suriye, 14 yıllık izolasyonun ardından uluslararası toplumla en üst düzeyde temaslarına devam etmektedir. Aralık ayı diğer aylara nazaran Cumhurbaşkanı Ahmed Şara'nın, Suriye'de daha çok bulunduğu ve yurtdışına pek çıkmadığı bir dönem olmuştur.

15 üye ülkenin temsilcisinden oluşan BM Güvenlik Konseyi heyeti, 14 yıl aradan sonra ilk kez Şam'ı ziyaret ederek Cumhurbaşkanı Ahmed Şara ile görüşmüştür. Bu ziyaret, Suriye'nin birliği ve toprak bütünlüğüne yönelik uluslararası desteğin kurumsal teyidi olarak görülebilir.

Öte yandan Türkiye ile ilişkiler, aralık ayı boyunca askerî temasların sıklaştığı bir dönem olmuştur. Ayrıca Dışişleri Bakanı Hakan Fidan'ın başkanlığında Savunma Bakanı ve MİT Başkanının yer aldığı üst düzey bir heyet, Şam'da Cumhurbaşkanı Ahmed Şara tarafından kabul edilmiştir. Ayrıca, Türkiye'nin yeni Şam Büyükelçisi Nuh Yılmaz görevine başlamıştır. Türkiye ile ilişkilerin yanı sıra Suriye, Akdeniz için Birlik Bölgesel Forumuna ve OAPC toplantılarına yıllar sonra yeniden katılmıştır.

Ekonomik Atılımlar ve Yeniden İnşa

Sezar Yaptırımlarının kaldırılmasıyla birlikte ekonomik alanda yeni bir döneme girildiği ifade edilebilir. Bunun yanı sıra Visa ile yapılan anlaşmayla birlikte Suriye, uluslararası dijital ödeme ekosistemine dâhil olmuştur. Bunun yanı sıra rejim banknotlarının kaldırılması kararı, sembolik de olsa bir devrin tamamen kapandığını göstermesi bakımından büyük öneme haizdir.

Visa ile Suriye Merkez Bankası arasında dijital ödeme ekosistemi oluşturulması yönünde anlaşma sağlanmıştır. Ayrıca, Merkez Bankası 1 Ocak 2026'dan itibaren geçerli olacak yeni banknotların basılacağını duyurarak ülkede Esed ailesi iktidarının sona ermesinin simgeleştiği yeni ve kritik bir adım daha atmıştır.

Azerbaycanlı SOCAR ve Katarlı şirketlerin havacılık yakıtı alanındaki iş birliği, Suriye'nin enerji güvenliği adına oldukça önemlidir. Yine Dünya Bankası ile 40 yıl aradan sonra imzalanan ilk proje olan elektrik hatlarının onarımı anlaşması, temel kamu hizmetlerinin ihyası açısından aralık ayının en mühim gelişmeleri arasında kendini göstermektedir. Suudi Arabistan ile sivil havacılık ve kargo alanında imzalanan teknik iş birliği anlaşmaları, Şam'ın bölgesel bir ticaret merkezi olma hedefini desteklemektedir. Tüm bunların yanı sıra UNHCR verilerine göre, son bir yılda yaklaşık 1.3 milyon Suriyelinin ülkesine geri dönmesi, ülkedeki iyileşmenin ve toplumsal düzeydeki güvenin en somut sonucu olarak değerlendirilebilir. İlaveten Türkiye Ekonomi Bakanının yaptığı açıklamalarda Türkiye'nin, Suriye'nin deniz yetki alanında petrol ve gaz arama faaliyetleri yürütmesi için çalışmalarına devam ettiğini dile getirmiştir.

Sonuç olarak 2025 yılı aralık ayı, Suriye için prangaların (yaptırımların) söküldüğü, uluslararası ekonomik entegrasyon alanında büyük bir eşğin aşıldığı, Şam'ın dünyanın en çok gündem olan başkentlerinden biri olarak geri döndüğü; ancak merkezî otoritenin ve iç güvenliğin henüz tam olarak tesis edilemediği bir geçiş dönemi olmuştur.